

“Sandviç” Neslinin Kadınları ve Çoklu Roller: Göçmen Kadınlar Örnek Olay Çalışması

*Sheida Shirvani, “-Sandviç- Neslinin Kadınları ve Çoklu Roller: Göçmen Kadınlar Örnek Olay Çalışması”, Çev. Figen Algül, Medya Eleştirileri 2010-Kırılan Kalıplar 2-Kültürlerarası İletişim, Çokkültürlülük, , Ed. Can Bilgili, Zeynep Karahan Uslu, Beta Yayınevi, İstanbul, 2011. -

Sheida Shirvani

Professor

İletişim Çalışmaları

Ohio University–Zanesville

1425 Newark Rd

Zanesville, Ohio 43701

Phone: (740) 588-1499

shirvani@ohio.edu

Çeviren: Figen ALGÜL

“Sandviç” Neslinin Kadınları ve Çoklu Roller:

Göçmen Kadınlar Örnek Olay Çalışması

Yarının yaşlılarına kim bakacak? Ben onlardan biri olacak mıyım?

Özet

Bu makale “sandviç nesli” diye adlandırılan literatürü gözden geçirir, ilgili teorileri ve araştırmayı kapsar. Çalışmada, Amerika Birleşik Devletleri’nde yaşayan göçmen ailelerinden oluşan orta erişkin dönemdeki belli bir grup içindeki eşitsizlik ve rol sorumluluğu konuları incelenmiştir. Yaşlı ebeveynlerin bakımıyla ilgili kardeşler arasındaki iş bölümünde eşitsizlikler ortaya çıktığında çatışmalar yaşanabilmektedir. Çalışmada, birinci nesil göçmenlerin anneleriyle olan ilişkilerini anlayabilmek için kalitatif gözlemler kullanılmıştır. Kardeşler arasındaki iş bölümü araştırmanın birinci ve öncelikli odak noktası olmuştur. Çalışma kardeşler arasında ebeveynlerin bakım sorumluluklarının konuşulduğu beş ufak odak görüşme grubunun katılımcıları üzerine oturmaktadır. Bulgular kültürel değişmelere ve içinde bulunulan kültürün davranış biçimlerinin benimsenmiş olmasına rağmen tutum, davranış ve beklentilerin değişmediğini göstermiştir.

Literatür Taraması

Zamanla birden çok role sahip olma ve birden çok rolün gereklerini yerine getirme sorunu modern kadınların mutluluğunu, fiziksel ve ruhsal sağlığını etkilemiştir. Bu dinamikler sosyal bilimcilerin dikkatini çekmiştir. (Hochschild, 1989; Arber, 1991; Macran et al., 1996; Waldron et al., 1998). Şu ana kadarki çalışmalar tipik olarak iş hayatı ve aile rolleri arasındaki bağlantıya odaklanmıştır. Başlangıçtaki fikir birliği çoklu rollerin karşılıklı geliştirilebileceği ve böylece mutluluğun sosyal kimlikler, özsaygı, sosyal birleşme, statü içindeki direk ve dolaylı yararlarla daha iyi sağlanabileceği yönünde olmuştur. (Pietremonaco et al., 1986).

Bugüne kadar yapılan çalışmalar, rol etkileşiminin ve etkilerinin kantitatif modelleri içinde öncelikle anketler ya da geniş grupların takibi üzerindeki ölçümünde temellenmiş ve sonuçlanmıştır. (Verbrugge, 1986; Macran et al., 1996; Waldron et al., 1998). Bu çalışmalarda kadınların rolleri kadınların yaşantılarının gerçek içeriğini göz önünde tutmadan basit terimlerle anlatılmıştır. (Hibbard & Pope, 1991; Arber, 1991). Örneğin, iş hayatının kadınların mutluluğu üzerindeki etkisini işin çeşidi ve kalitesini göz önünde bulundurarak ortaya koyan çok az çalışma vardır. Profesyonel ya da yönetimsel işler kadınları montaj bandında ya da hizmet sektöründeki bir işten daha farklı etkiler. Kadınların sosyo ekonomik statüsü, aile içinde ve dışında sosyal desteğe erişim kadınların sosyal performansına aracılık yapabilir. Yüksek sosyo ekonomik statülü kadınlar tipik olarak ailelerinden daha fazla destek almaktadır.

Bu çalışma yaşları 30 ile 60 arasında olan orta sınıf, profesyonel, Ortadoğu’lu kadınların rollerini inceler. Çalışma sadece kalitatif ve rakamların ötesindeki anlamlara bakar.

Amerika Birleşik Devletleri’nde 1900’den 2000’e kadar, ortalama ömür 47’den 76 yıla yükselmiştir. İnsan yaşamı süresindeki benzer yükselişler diğer gelişmiş ülkelerde de görülmüştür. Pek çok Asya ve Ortadoğu ülkelerinde, ortalama yaşam süresi daha uzundur. İnsanların daha uzun yaşamasının bir sonucu yaşlı yetişkinlerin nüfusunun yüksek olmasıdır. Yaşlı nüfusundaki bu dikkat çekici büyüme beraberinde aile bakıcılarının bulunması endişesini getirmiştir.

Araştırmacılar yaşlı sevdiklerine karşı yardımcı bakımı aile üyelerinin özellikle de kadınların temin ettiğini raporlamıştır. Geç çocuk sahibi olma, yükselen kadın iş gücü katılımı ile bir nesil orta yaşlı yetişkin kadınlar çocuk büyütme, profesyonel kariyerleri ve yaşlı ebeveynlerin bakımı arasında sıkışıp kalmışlardır. Bu çalışmada bu grup “sandviç nesli” olarak tanımlanmıştır ve bu grup yeni bir kültüre taşınan, değişken taleplere adapte olan göçmenlerden oluşmaktadır.

Penrod, Kane ve Finch’ e (1995) göre yaşlı yetişkinlerin bakımında aile üyeleri önemli bir rol oynar. Yetişkin kız çocukları ve evlilik yoluyla aileye katılan kız çocukları (bazı vakalarda) bakıcıların en geniş kesimini meydana getirir. Kardeşler genç yetişkinlik yıllarında fiziksel ve psikolojik olarak farklılık gösterebilirler. Yaşlı ebeveynlerin bakımı ilişkilere sıkıntılı yeni bir aşama getirebilir. (Connidis, 1992). Maalesef, pek çok kardeş bakım görevlerinin eşit paylaşımını üstlenmez. Çoğu durumda kardeşlerden biri, genellikle kadın olan diğerlerinden daha çok destek verir. (Cicirelli, 1992; Sutor & Pillemer, 1996). Bu alışma Ortadoğu kültürlerinde kardeşler arasında bu durumun tipik bir vaka olduğunu gösterecektir.

İşin geleneksel bölümünde, ev işlerinin ve aile üyelerinin kişisel bakımının üstlenilmesinde öncelik kadınlara aitti. Genellikle kadınların maaşları erkeklere göre daha düşüktür bu yüzden bakım işleriyle ilgilenmek için kadınların işi bırakmaları ya da çalışma saatlerini azaltmaları daha mantıklı görünür. (Biernat & Wortman 1991). Genellikle bu dinamikler cinsiyetler arası iş bölümündeki eşitlikler nedeniyle üçüncü dünya ülkelerinde daha yaygındır. Sıklıkla bakımı üstlenen kız çocuğunun sorumluluk almayan kardeşe karşı kızgınlığı söz konusu olabilir. (Strawbridge & Wallhagen, 1991). Bakımı üstlenen kadınlar daha çok sıkıntılar yaşayabilir. Ek olarak bir başka sorun üçüncü dünya ülkelerinde evdeki öncelikli bakıcı olarak kadınların algılanmasına dair kültürel beklentilerdir. Bu beklentiler ve baskılar bu kadınları var olan çemberi kırmakta güçsüz bırakmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri’ nde ve diğer gelişmiş ülkelerdeki kardeş ilişkileri teorik bir perspektiften eleştirel olarak analiz edilmiştir. Eşitlik teorisi[1] bu ilişkileri anlamak için elverişli bir ereve sağlamaktadır. (Walster, Walster & Berscheid, 1978). Bu teori akraba yardımlaşmalarının, maliyetlerinin ve mükafatlarının algısını sosyal işlemler içinde vurgular, kardeş bakıcılar arasındaki eşitlik olaylarını gösterir. Teori kardeş ilişkilerindeki iki önemli olayı aydınlatır. Birincisi sıkıntıyla sonuçlanan eşitlik bakım ilişkileridir. Bundan dolayı, insanlar diğerlerinden daha çok verici olduklarını hissettiklerinde alıngan ve sinirli olacaklardır. İkincisi ise sonuç olarak, katılımcıların eşitlik ilişkilerinin sıkıntısını azaltmak için tekrar eşitliği sağlama yollarını arayacak olmalarıdır. (Ingersoll-Dayton, Neal, Ha & Hammer, 2003).

Eşitlik teorisi hayattaki samimi arkadaşlık ilişkilerinin çeşitliliği ile ilişkilendirilmiştir. Araştırmacılar eşitlik teorisini yaşlı eşler arasında, yaşlı ebeveynler ve onların yetişkin çocukları ve arkadaşlar arasındaki ilişkileri açıklamak için kullanmıştır. (Ingersoll-Dayton & Antonucci, 1988; Beckman, 1981; Rook, 1984). Yetişkin kardeş bakıcılar arasındaki ilişkileri anlamak için eşitlik teorisini uygulayan girişimler vardır. (George, 1986; Lerner, Somers, Reid & Tierney 1989; Martire & Stephens, 2003). Ancak henüz Ortadoğu göçmen ailelerinde, kardeşler arasındaki ebeveyn bakımına dair sorumlulukların paylaşımı ile ilgili olarak eşitlik teorisini kullanan hiç araştırma yapılmamıştır. Bu makalede araştırmacı Amerika Birleşik Devletleri’ nde yaşayan göçmen Ortadoğulu kadınların

rollerini, ebeveyn bakımlarını, kardeş ilişkilerini ve yaşam kalitelerini açıklayarak bu boşluğu doldurmaya çalışır.

İstatistikler 1945' ten sonra doğan insanlar arasında, kadınların yüksek bir oranının ev dışında çalıştığını ve çocuk sahibi olduğunu gösterir. Ortadoğu ülkelerinde ise bu oran Amerika Birleşik Devletleri' ne göre daha düşüktür. 1996' yla birlikte Amerika Birleşik Devletleri' nde kadınların % 70' ten fazlası çalışma hayatındadır ve 40 yaşın üstündeki kadınların yarısından fazlası 65 yaş üzerinde ebeveyne sahiptir. (Beard, 1999).

Bugün, kadınlar büyük ölçüde 1950' dekinden daha fazla kazanmaktadır. 1990 sonlarıyla birlikte kadınların ortalama yıllık kazancı 918 dolardan 16.391 dolara yükselmiştir. (Beard, 1999). Bu bir gelişmedir fakat yaşlı ebeveynlerin giderlerini karşılamak için yetersizdir. Ülkede 85 yaşın üstündeki kadınlar finansal desteğe ihtiyacı olan en yoksul kesimi oluşturmaktadır. Göçmen ailelerde istatistikler finansal destek olmaması nedeniyle biraz daha vahimdir.

Göçmen olmayan ailelerde bazı yaşlılar giderlerini karşılamak için bir miktar emeklilik gelinine sahiptir. Vatandaşlığa kabul edilmiş olan yurttaşlar yaşlı ebeveynler için finansal destek konusunda biraz bilgi sahibidir. Fakat göçmenler örneğinde ise hükümetten yardım alma konusunda kime ve nasıl danışılacağına dil becerilerinin az olması dolayısıyla bilgi eksiklikleri vardır. Bu faktörler nedeniyle göçmen sandviç nesli üyeleri, aileleri ve hükümet arasında iletişimsizlikler yaşanmaktadır.

Bir kız çocuğunun sorumluluk sahibi olmasına tek engel ,zaman ve para değildir. Kız çocuğunun kariyeri orta yaşlarla birlikte kritik bir döneme girer. Göçmen Kadınlar; uzun soluklu kariyerlerinde, Göçmen olmayan kadınların ulaştıkları kariyer zirvelerine ulaşabilirler. Bu göçmenlerin çoğu ebeveynlerinin bakımını desteklemek için çalışma hayatına katılır. Bu kadınlar profesyonel bir büyüme ile sorumluluk sahibi bir kız çocuğu olmak arasında çatışma halinde olabilirler. Çifte sorumluluk karşı karşıya kalabilir ve birbirlerini aşındırabilir. Üçüncü dünya kültüründe ebeveynler; kız çocukları ile birlikte geçirdikleri zaman esnasında geleneklerini aktarırlar . Kız çocukları, ebeveynleri finansal yönden desteklemek için çalışırlar. Bu durum; kız çocuğunun kariyer yapma tutumu ile annesinin hizmetlerinin karşılanması arasında ayrıma neden olur.

Eşitsizlik ve Teori

Eşitlik ve kardeş ilişkilerini inceleyen güzel araştırma örnekleri vardır. Strawbridge ve Walhagen (1991) yetişkin çocuk bakıcılarla kardeşleri arasında önemli bir ölçüde çatışma tespit etmiştir. Araştırma aynı zamanda bakıcılara sağlanan yardımın yetersizliğinin çatışmaya neden olduğunu göstermiştir. (Strawbridge and Walhagen, 1991; Brody, 1990). Lerner, Somers, Reid, Chiriboga and Tierney (1991) genellikle ebeveyn bakımı ile ilgilenen kardeşlerin bakımla ilgilenmeyen kardeşlere karşı saygıyı yitirdiklerini belirtmiştir. Aynı zamanda bazı vakalarda kardeşler gerilimler yükseldiğinde, birbirleriyle etkileşimi durdurmuş ve birbirlerine karşı tavır almıştır. (Strawbridge & Wallhagen, 1991).

Çalışmalar göstermiştir ki çoğu kardeş ebeveyn bakımında eşitsiz dağılımın içinde yer almıştır. Görüşülen kardeşlerin küçük bir oranı ebeveyn bakımıyla ilgili iş dağılımının eşitsiz olduğunu belirtmiştir, eşitsizliğin kardeşlerinin iş sorumlulukları nedeniyle olduğunu, yardımcı olmak istemediklerinden olmadığını öne sürmüştür. (Cicirelli, 1992).

Ortadoğu kültürlerinde aile değeri diğer tüm etiklerden baskın çıkar. Bu çekirdek değer fiziksel yakınlığı gözetmeksizin sürekli. Bu kültürel değerler yaşlılar için bakımı yetişkin çocukların sorumluluğunda tutar ve temel bir aile vazifesi olarak görülür. Batı etkisi bu durumu ve kültürel değerleri değiştirir.

Araştırma; yaşlıların bakımını üstlenmenin, nesiller arası davranışları yönetmede manevi bir dürtü olarak varsaymıştır. (Chow, 2001; Kwok, 2000; Kosberg, 1992; Merrill, 1997). Bu değer sanayileşme ve saniyeleşmiş ülkelere göçle birlikte önemli değişiklik geçirmiştir. Ortadoğu ülkelerinde toprak ve iş önemlidir. İkisi de ailenin gıdasının kökenidir, üst nesille sahip olunmuş ve ölümle ya da ölümden sonra alt kuşağa geçmiştir. Bazı kültürlerde toprak erkek çocuklara gider, kız çocuklarından ise yaşlı aile üyelerinin bakımı beklenmektedir. Bu kültürlerde genç nesil, yaşlı olana bağımlıdır. Zamanın çoğunluğunda, genç nesil, manevi zorunluluk ve saygının dışında ekonomik desteği sağlamıştır. Sanayi ekonomisi her iki hususta da önemli ölçüde değişikliklere neden olmuştur.

İlk olarak ailelerin taşınması nedeniyle bağımsız aile yapısı değişmiştir. Aile üyeleri aile içinde daha fazla çalışmamıştır. Ekonomik olarak babalarıyla daha az bağımlı hale gelirler. Kendi çekirdek ailelerini oluştururlar ve çoğu vakada manevi ve kültürel gelenekler nedeniyle aynı zamanda yaşlı ebeveynlerinin bakımını üstlenirler.

Bir başka faktör ailenin modern toplumda azalan rolüdür. Ailenin üyeleri için eğitim ve sağlık sağlayıcı özelliği giderek azalmaktadır. Çoğu vakada çocuklar aile yetişkinlerinin bakımını üstlenir, bazen hükümet ya da başka kurumlardan yardım alırlar. Yeni nesil farklı rollere ve sorumluluklara sahiptir, bundan dolayı geleneksel kültürlerinin değerleri üzerlerinde baskı yaratır.

Araştırma pek çok Asya ve Ortadoğu ülkelerinde geleneklerin düşüşte ya da değişimde olduğunu göstermektedir. (Chow, 2001, Ho, 1996, Buckley, 1997). Bakım öncelikli olarak ebeveynleri tarafından yetişkin çocuklara verilmiş bir görevdir.

Sandviç nesli aynı anda hem genç nesillere hem de yaşlı nesillere bakmak zorundadır. Ev dışında çalışan kadınların sayısının artmasıyla kadınların kariyerleri geçmişe göre daha önemli olmuştur. Bu faktörler belirtir ki bakım üstlenen kadınlar diğer kardeşlere göre daha büyük potansiyel zorluklara sahiplerdir. Bundan dolayı bu çalışma Ortadoğu sandviç neslinin bakım rollerini nasıl algıladığı ve yürüttüğü üzerine odaklanmıştır. Her ikisi de kadınların kendi yaşamlarında ve aile ilişkilerinde hareket özgürlüklerini kısıtlar.

Çalışmada yukarıdaki amaçlarda temellenen aşağıdaki konu başlıkları anlatılmıştır:

- Ortadoğu sandviç neslinin kadınları; geleneksel kültürlerinin değerlerini nasıl algılar?
- Modern toplumda kültürel değerler, sandviç neslinin bakım davranışını nasıl etkiler?
- Sandviç neslinin bakım rolleri performansını etkileyen finansal ve duygusal kaynakların yapısal sınırları nelerdir?

Arka Plan

Bu kadınlarla yaşanan deneyimlere ve görüşmelere değinmeden önce Ortadoğu kültürlerindeki toplumsal cinsiyet rollerine ve aile modellerine dair bir özet giriş yapmak konunun daha iyi anlaşılmasında yardımcı olacaktır. Kadınlar; erkeklerle aynı zorluktaki eşit işleri, erkeklerden daha düşük ücretlerle yapmaya mecbur bırakılmaları nedeniyle hükümetleri tarafından suistimal edilmişlerdir. Bu ülkeler; pek çok vakada ,çocuklar ve yaşlıların günlük bakım açısından yetersiz kamusal politikalara sahiptirler. Hükümetler, son yıllarda kadınlara yüksek eğitim ve iş olanağı sağlamak için evrensel girişimde bulunmuşlardır. İran, Rusya, Suudi Arabistan, Hindistan, Kuveyt, Pakistan, Afganistan vb ülkelerde kadınların eğitimsizliği erkeklere göre daha yüksektir, kariyerleri ise profesyonellik piramidinin sonunda ya da ortalarında. (Martire & Stephens, 2003, Voronina, 1994, Khothina, 1994).

Ortadoğu kültürlerinde kadınların rolleri üzerine yapılan çoğu çalışma; kadınların yaşamlarının objektif, gerçek içeriklerine bakmamıştır. Kadınların aileleriyle ilişkilerini ve işteki performanslarını etkileyen istihdam edilen işin kalitesi, işyerinde kontrolün büyüklüğü gibi unsurlara değinen çok az çalışma bulunmaktadır. (Arber, 1991; Hibbard & Pope, 1991). Kadınların işteki performanslarını ve işin kalitesini etkileyen aynı zamanda, kadınların rolleri üzerine olan araştırmaların çoğu genç kadınlar üzerine odaklanmıştır, ki bunlar tipik olarak eş, anne ve çalışan gibi pek çok role sahip olan kadınlardır. Bu çalışmaların çok azı daha yaşlı kadınların ek rolleri örneğin ebeveyn bakıcılığı gibi konular üzerine odaklanmıştır.

İşlenmesi gereken bir başka faktör kadınların hayat seçimlerine dair sosyo ekonomik statüleridir. Daha zengin kadınlar kendini gerçekleştirme için; çalışmayı tercih ederler, gönüllü programlara ya da sosyal aktivizme katılırlar.

1980' den önce yapılan araştırma çalışmalarının çok azında , kadınların bakım sorumluluklarına ve bunların ve aile üyeleri üzerinde yarattığı strese değinilmiştir. Pek çok çalışma göstermiştir ki; yaşlı bakımı, bakıcı kadınlar üzerinde diğer roller kadar etkilidir. (Brody, 1981, Robinson 1988, Doress-worters, 1994). Modern kültürler bakıcılığı bir tercih ya da seçilmiş bir rol olarak görmektedir.

Üçüncü dünya kültürlerinde ise tam tersine bakıcılık kadının pek çok rolünden biridir ve kültürel geleneğin esasıdır. Bakım rolleri bir kadının doğal fonksiyonudur. Bu kültürlerde, yaşam döngüsünün her aşamasında bakım işleri hem ailede hem kurumsal bazda kadınlar tarafından yürütülmektedir.

Dolayısıyla, yaşam tarzlarındaki değişimler ve yaşam ömrünün uzaması, bir yandan çocuk yetiştirirken bir yandan da yaşlı ebeveyn sahibi olma olasılığını yükseltmektedir. Ortadoğu kültürlerinde bu konsept yeni bir fenomen değildir, tek fark ev dışında çalışan kadınların sayısının artmış olmasıdır.

Kitzinger' in 1995' teki çalışmasına göre; çoğu orta sınıf Amerikan kadınları vakitlerini, eforlarını eğitim ve kariyerlerine harcamışlardır. 30' larında evlenmiş, 40' larında çocuk sahibi olmuşlardır ve ebeveynleri hayattadır. 10 yıl sonra bu kadınlar bir tarafta kendi çocuklarının bakımı diğer tarafta da yardıma ihtiyacı olan ebeveynleriyle sandviç nesli haline gelmiştir.

Modern toplumlarda ebeveynlik için daha çok planlama yapılması ailelerin daha az çocuk sahibi olması ile sonuçlanmıştır. Kızlardan hala ebeveynlerinin bakımlarını üstlenmeleri beklenmektedir. 1994' te Doress-Worters' in yaptığı çalışma yaklaşık 2 milyon Amerikan kadının hem çocuklarının hem de yaşlı ebeveynlerinin bakımından sorumlu olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu çalışma aynı zamanda bir yetişkin kadının hayatının 17 yılını çocuğunun bakımıyla, 18 yılını ise yaşlı ebeveynlerine yardımla geçirdiğini ortaya çıkarmıştır.

Çocuklarının ve ebeveynlerinin bakımıyla ilgilenen kadınların ek olarak ev dışında da çalışması, onlar üzerinde baskı ve ağır yük yaratır. Kişisel ihtiyaçları, amaçları ve istekleri ile başkalarının sorumluluğu arasında dengeyi sağlamaları gerekmektedir. 21. Yüzyılda bile görülmektedir ki; kadınların diğerlerine yardımcı olma düşüncesi, kendi kişisel amaçları, ihtiyaçları ve isteklerinden önce gelmektedir. Çoklu rollerdeki kadınlara, sosyal ve kurumsal destek, tipik olarak çok sınırlıdır. Bu konsept Doğu kültürlerindeki kadınlara daha da yabancısıdır. Yeni kültürlerle taşınmış olmalarına rağmen , özellikle de aile ilişkilerinde hala eski geleneklerinin etkisi altındadırlar. Çalışan sınıftan kadınlar, ki bunlar göçmenler gibi dezavantajlı sosyal gruplardandır, yaşlı bakımında ve aile yaşantılarında daha fazla yük alırlar. Bu kadınlar genellikle para karşılığı yardım alma ya da hükümetten destek alma konularında sınırlı olanaklara sahiptir. Destek mekanizmalarının eksikliği problemi daha da arttırır.

Bu makale; aileleriyle ya da aileleri olmadan bir başka kültüre taşınan orta yaşlı kadınlarla yapılmış bir kalitatif çalışmadır. Bu analiz bu kadınların göçmenler olarak nasıl baskılarla karşılaştığını, çalışma hayatlarındaki rekabet ortamını ve ailelerinde bakımı nasıl üstlendiklerini gösterir.

Method

Bu çalışma için data kalitatif çalışma methodları kullanılarak, 2006-2007 döneminde toparlanmıştır. Birebir görüşmeler, kantitatif yöntemlerle ölçülemeyen fiziksel yakınlık ve sözlü etkileşim açısından önemlidir. İlaveten, kalitatif datanın zenginliği araştırmacının ilişki dinamiklerini daha derinden incelemesini sağlamıştır. Bazı vakalarda katılımcılar alışık olunmayan bir kültürün içinde yalnızdı. Yardım temin etmede, politikaları ve prosedürleri bilmemek onları yardım istemekte ürkek yaptı. Bu araştırma ve araştırmacının data toplaması devam etmektedir. Bu makale Aralık 2007' ye kadar toplanılan datayı göstermektedir.

Çalışma için kar topu örnekleme kullanılmıştır. Her katılımcıyla önce yüz yüze görüşmeyle ilgili detaylı bilgiyi içeren bir telefon görüşmesi yapılmıştır. Her aileyle yüz yüze görüşme zamanını belirlemek için önce telefon kontağı kurulmuştur. Katılımcılar Ohio Eyaleti' nin çeşitli yerleşim bölgelerinde yaşamaktadırlar. Görüşmeler aşına olunan çevrenin avantajlarını kullanmak amacıyla katılımcıların evlerinde yapılmıştır. Her görüşme teybe alınmıştır ve onay formları katılımcılar tarafından imzalanmıştır.

Bu çalışmadaki katılımcılar 45 ve 58 yaşları arasında olan beş tane orta yaşlı kadın ve onların anneleridir. Bu kadınlar önce anavatanlarında eğitim aldılar ve en az lise diplomasına sahip oldular, daha sonra üniversite eğitimi için yeni kültürlerine taşındılar. Belki göçlerinin temel nedeni eğitimdi, ama daha sonra çeşitli nedenlerle yeni ülkelerinde, Amerika Birleşik Devletleri' nde kaldılar. Ebeveynleri de onlarla birlikte taşındı ya da kadınlar ebeveynlerine uzaktan bakım sağlamak zorunda kaldılar.

Tüm kız çocukları aynı evde yaşayan 21 yaşın altında çocuklara sahiptir ve biri haricinde tüm kadınlar ev dışında çalışmaktadır. Bazı ebeveynler kendi evlerine sahiptir diğerleri ise kız çocuğunun ailesiyle birlikte yaşamaktadır. Araştırmacı, katılımcıların kendilerini rahatsız hissetmemesi için her görüşme ortamını elverişli ve esnek oluşturmaya çalıştı. Görüşmeler video teybe kaydedildi ve sadece 5 tam kayıt bu makalede kullanıldı. Araştırmayla ortaya çıkan başlıca bulgular aşağıda sunulmuştur.

Alışık olunduğu gibi kalitatif çalışmaların sonuçları çok geniş bir nüfusa genellenemez. Amaç kadınların deneyimlerini ve algılamalarını araştırmaktır, bunlar daha önceki anketler ve istatistiksel çalışmalarda ölçülmemiştir. Tüm bunlar orta sınıf, eğitilmiş sandviç nesli göçmenlerini yansıtmaktadır.

Her görüşmede, görüşme ekipmanını hazırlamak için araştırmacı bir saat önceden gelmiştir. Görüşmecisi, katılımcılara istedikleri herhangi bir konuda konuşma serbestliği tanımıştır.

Katılımcılar

Tüm kız çocukları Amerika Birleşik Devletleri' ne 15-20 yıl önce taşınmıştır. Kısa bir süre sonra onları ebeveynler takip etmiştir. Her ebeveyn Amerika Birleşik Devletleri' ne taşınmak için farklı bir

nedene sahiptir. Ana mesele ise çocukları olmadan yaşayamamalarıdır. Çocuklarına yeni bir ülkede yardımcı olmak için göç etmeye karar vermişlerdir.

Kız çocuklarına ilk soru şuydu “Bakım sizin için ne anlama gelir?”. Çevre değişikliklerine rağmen kadınların, bakım alıcılarla ilgili ilk cevapları küçük çocukları ve yaşlı ebeveynleri yönündeydi. Kendi işleri olmasına rağmen bu geleneği sürdürüyorlardı. Bu tipik bir sandviç nesli davranışıydı. Kız çocukları aile dinamiklerini bir arada tutmak için çaba sarfediyordu. Kız çocukları yaşlı ebeveynlerine bakmaktan mutlu olmakla birlikte baskının arttığı zamanlarda kendilerini çıldırılmış gibi stres içinde hissediyorlardı. Stres; bazen kendini işe geç kalarak ya da işi kaçırarak gösteriyordu.

Bu makalede ve çalışmada yer alan tüm isimler takma isimdir ve tüm katılımcılardan onay belgesi alınmıştır.

Bulgu

Görüşmelerin analizi ebeveynlerin de yeni bir yaşama uyum sağlama konusunda kızlarının yaşadığı aynı sorunlarla karşılaştığını gösterdi. Diğer yandan yaşam; son yıllarda göçmenler için daha karmaşık olarak gelişmiştir. Günümüz dünyasında bir iş bulmak ve bir aile kurmak yeterince zorken, sandviç neslinin yeni bir ülkede tüm sorunlarla birlikte aileyi bir arada tutması daha da zordur. Ne yazık ki; göçmen ailelerde kardeşler arasında yaşanan yaşlı ebeveynlerin bakımı sorunu önemli bir sorundur. Bu çalışmada; Amerika Birleşik Devletleri’nde yaşayan sandviç nesli katılımcılarından oluşan beş örnek olay görüşmesinin özeti sunulmuştur.

Shohreh, bir emlakçıdır ve genç bir oğlu ile 82 yaşında boşanmış bir babası bulunmaktadır. Aynı evde yaşamaktadırlar. 75 yaşındaki yaşlı annesi tekrar evlenmiş ve başka bir şehirde yaşamaktadır. Shohreh’ in patronu, oğlunun okul aktivitelerine gitmesi gerektiğinde onu anlamaktadır. Çünkü patronu da çocuklara sahiptir. Fakat Shohreh’ nin annesi, aciliyet gerekçesi ile onu aradığında, Shohreh annesine gitmek için 5 saat direksiyon kullanmak ve birkaç iş gününü kaybetmek zorundadır. Patronu bu tarz durumlarda daha az sempattir.

Farima, Ohio’ da bir satış müdürüdür, iki çocuğu vardır ve 84 yaşındaki yaşlı annesiyle birlikte yaşamaktadır. Annesi evde yalnız olduğunda korku ve anksiyeteye birlikte taşıkardı ve panik atak durumları ortaya çıkmaktadır. “Telefon açar ve nefes almakta güçlük çekerek ne yapacağım? diye sorar. Beklemesini ve başka birilerini aramasını mı söyleyeceğim? Annem İngilizce bilmiyor”. Farima yardımcı olmak için o sırada işten çıkar çünkü bunu yapabilecek başka kimse yoktur. Farima işten çıktığında kendini çok suçlu hissettiğini söylemekte. Bir yandan kendini annesinin yerine koyuyor ve önündeki resme bakıyor, kendi kızına nasıl davranmalı diye düşünüyor. Luckily, Farima’ nın patronu onun içinde bulunduğu durumu anlıyor ve ona yardımcı olmaya çalışıyor çünkü o değerli bir çalışan.

Jiran, iki genç çocuğu olan bir ev hanımıdır ve eşinin işine yardımcı olmaktadır. Ohio' da eşinin 75 yaşındaki annesiyle birlikte yaşamaktadır. Kayınvalidesi onlarla birlikte yaşamaya başladığında, Jiran eşinin işine yardımcı olmayı bıraktı. Kayınvalidesini evde tek başına bırakmak zor çünkü İngilizce bilmiyor bu yüzden komşularla iletişime geçemez. Yaşlı ebeveyn gelince Jiran bir sürü yeni problemle karşılaştı, kayınvalidesine yardım, aile işleri, iki genç çocuk yetiştirmek ve aileyi bir arada tutmak. Jiran, kayınvalidesine yardım ederken gün içinde ev işlerine, çocuklarının ihtiyaçlarına vakit olmadığını gördü. Eşi, daha iyi bir eş olmak ve kocasına işlerde yardım etmek yerine kayınvalidesine çok vakit ayırdığı için Jiran' ı eleştirdi. Jiran bazen hayatıyla ilgili kendini kötü hissediyor, vakit kaybettiğini ve önemli amaçlara ulaşılamadığını düşünüyor. Jiran eğitimini geliştirmek, resim yapmayı öğrenmek, çocuklarıyla seyahate çıkmak, kendi işini kurmak istiyor fakat kayınvalidesini yalnız bırakamıyor dolayısıyla hayatı askıda bulunmaktadır.

Khadijeh, Ohio' dan profesyonel bir sosyal hizmet uzmanıdır, 78 yaşındaki annesine bakmak için işini bırakmıştır. şöyle söylüyor "Çok fazlaydı, benim önceliğim şu an annem. Her zaman başka bir iş bulabilirim, fakat başka bir anne bulamam." Khadijeh, dört kız kardeşe sahip. Khadijeh' in küçük kız kardeşi ilk çocuğuna hamileyken yardıma ihtiyacı olduğu için annesi onlarla yaşamaya geldi. Anne torunuyla meşguldü. Torun şimdi büyükannenin bakımına ihtiyacı duymayacak yaşta ve büyük anne Khadijeh' in evine taşındı. Khadijeh' in annesinin sağlığı kötüye gitmeye başladı. Annesinin bakımını üstlenmek Khadijeh' in sorumluluğu haline geldi, sadece fiziksel olarak değil finansal olarak da. Annesinin sigortası yok dolayısıyla hemşirelik ya da ilaçlar için hükümetten destek alamıyorlar.

Fati, Ohio' da bir üniversite profesörü. 10 yıl önce ebeveynlerini Amerika Birleşik Devletleri' ne getirmeye karar verdi. Ebeveynleri onunla birlikte yaşamamasına rağmen sorunlarla karşılaştı. Diğer katılımcılar gibi, o da yaşlı ebeveynleriyle ilgili her gün birden çok sorun yaşadığını söyledi; dil problemleri, sağlık ve ilaç ihtiyaçları, sınırlı sosyal etkileşim, ve finansal konular. Fati, ailesinin finansal ihtiyaçlarına karşılamak için bir işe sahiptir. Fati, manevi ve fiziksel olarak yorgundur. Stres ilişkilerine de yansıldı ve oğlu büyük anne ve babasıyla neden çok vakit geçirmek zorunda olduğunu anlayamıyor. Anne babası kimseyle iletişim kuramadıkları için kendilerini evlerinde mahkum gibi hissediyorlar. Diğer görüşmelerde olduğu gibi burada da acı yaşamın bir parçası ve herkes en iyi koşulları sağlamaya ve bir harmoni içinde yaşamaya çalışıyor.

Tartışma

Çeşitli olaylar, beş ailelin beşinde de alışıldık durumda. Sandviç neslindeki göçmenler pek çok sorunlar yaşıyor, bazıları diğerlerinden daha baş edilebilir. Dil sorunları sosyalleşmeyi engelleyen bir sorun. Amerikan aile politikaları ve yasalarına dair bilgi eksikliği bakım ve destek bulmayı zorlaştırıyor. Dil ve kültürel farklılıklar yüzünden finansal yük bu kuşağa yükleniyor.

Son çalışmalar şunu gösterdi ki; Amerikan ailelerinde 65 yaş ve üstündekiler aileleriyle bir arada olmak zorunda değiller. (Miller, 1981). Miller şunu da belirtir ki; Ortadoğu göçmen aileleri ebeveynleriyle vakit geçirmeyi tercih ediyor ve diğer çözümleri yerine onların bakımını kendileri

üstlenmeyi tercih ediyorlar. Şu çok açıktır ki; kolektivist kültürler ve gelenekler yeni kültür çevresinde değişmemiştir.

Bu alandaki diğer çalışmalara benzer bir şekilde; bu görüşmeler kardeşler arasında eşitsizliğin olduğunu göstermiştir. Tüm vakalarda en büyük kız çocuğu ya da genel olarak kız çocukları erkek çocuklarından daha çok bakımı üstlenmiştir. Toplumsal cinsiyet, kardeşler arasında yaşlı bakımı konusunda yerleşmiştir. Bu yüzden yaşlılar, erkek çocuklarına nazaran kız çocuklarından daha çok beklenti içindedirler. Katılımcılar açıklamıştır ki; ailede bakım kadınlara yüklenmiş bir roldür. Bu durum göstermiştir ki; kendi kültürlerinde doğal olarak bu roller kadınlar tarafından üstlenilmiştir. Görüşmelerde şu soru akla gelebilir; eğer cinsiyet eşitliği bu ailelerde yer alıyorsa burada psikolojik ve duygusal eşitlik söz konusu mudur?

Örneğin çoğu katılımcı; onlara bakması için, aile içindeki bir kız çocuğunu ya da evlilik yoluyla aileye gelen bir kız çocuğunu tercih ettiklerini belirtmiştir. Kız çocukları için; ev dışında çalışmak, ailelerinin bakımını sağlamak ve yaşlı ebeveynlerinin bakımıyla ilgili kanunları politikaları bilmemek çok zor. Bu sorumlulukların altında kendilerini çok bunalmış hissediyorlar. Bir katılımcı; bir erkek kardeşinin olduğunu ve çok az yardım ettiğini söyledi. Şunu da ekledi ki; ailesinde “toplumsal cinsiyet beraberinde yapmak zorunda olduğun çok şeye sahip..... Bu bizim geleneğimiz, yaşam tarzımızın bir parçası olmuştur. Anne benden her şeyin bakımını üstlenmemi ister. Sadece bana telefon açar ve bu onun yöntemidir. Erkek kardeşim genellikle yardımcı olmaz, evlerindeki ağır mekanik işler dışında. Bakım için genellikle gelmez. Ben her zaman o problemle ilgileninceye kadar ona telefon açmak ve hatırlatmak zorundayım. Fakat küçük şeyler için bile annem beni arasa ben olabileceğim en erken zamanda orada olmak zorundayım. Ve bu sadece izlenen yoldur.” Bu durumda annenin yardım isteği; oğluna nazaran kızı için bir emir gibidir.

Bakımla ilgili çoklu roller; kocası, 2 genç çocuğu ve kayınvalidesi ile birlikte içinde bulunduğu durumun hepsini, Jiran şöyle adlandırıyor: –duygusal tükenmişlik sendromu-. Tüm bu faktörler, yorgunluk ve depresif tandanslar, acıyla ve stresle baş etme mücadelesi onu sigara içmeye yöneltti. Sinirli anlarında sigara içmek, onun tedavisi haline geldi. Bazen o gerilimi alkolle hafifletmeye çalışır, fakat kadının içmesi onun kültüründe kınanan bir şeydir. Bu yüzden daha çok sigara içmeyi tercih eder. Uyku ve antidepresan gibi ilaçlarla ilgili soru sorulduğunda, Jiran direk olarak cevap vermedi. Aynı zamanda anti depresanların da onun kültüründe kınanan bir şey olduğunu, stresle baş etmek için çay ve bitkisel içecekler kullandığını belirtti.

Jiran’ın kayınvalidesi, düş kırıklıkları yaşadığını belirtti: “Kendi kendime bakamayacağım ve Jiran’ın bakımına muhtaç olduğum için utanç duyuyorum. Daha fazla yaşamak istemiyorum, Jiran ve oğlu için bir engel olmak istemiyorum. Düş kırıklığımı ve sinirimi bastırmak zorundayım, çünkü dışarı tek başıma gidemiyorum. Bu şu anlama geliyor evde güvendedim ve gelinimle sohbet ediyorum. Benim yaşımdaki insanların gidebileceği herhangi bir yardım ya da yer yok, her zaman evde durmak zorundayım.”

Khadijeh' e kendi sorunlarıyla ilgili sorduğumda, derin bir nefes aldı ve şöyle söyledi; "Annemin bu ülkedeki herhangi bir yardım için uygun olup olmadığından emin değildim. Bir vatandaş değil ve her yıl vizesini yeniliyor. Khadijeh sağlık hizmetlerinin nasıl karşılanacağını ve rehberlik hizmeti almayı bilmiyordu o yüzden evde kalmak ve annesinin bakımını üstlenmek için işi bıraktı.

Annesine bakım sağlama, Khadijeh' in evlilik ilişkilerinde potansiyel bir çatışma kaynağı oldu. Aile çatışması onun hayatında ikinci bir stres kaynağı oluşturdu. Annesinin bakımını üstlenmesi; evlilik rolleri ile, eşile ve çocuklarıyla ilgilenmeyle çatışıyor. Bu durum onda evle ilgili olan işlerini ihmal ettiği hissini uyandırıyor. Bu durum da arkadaşlarının sosyal desteği ve ailesi ona yardımcı olabilir, fakat kardeşleriyle arasındaki coğrafik uzaklık ve annesinin dil yetersizliği iletişimsizliği beraberinde getiriyor. Annesi ile çocukları arasında ki zamanlamayı dengelemeyi hiçbir zaman öğrenemediğini belirtiyor. Çocukları büyükannelerine yardımcı olsa çok mutlu olurdu ama bu hayal henüz gerçekleşemedi. Tüm bu sorunlara ilaveten işi bırakmasıyla ortaya çıkan finansal sorunlara da çözüm bulamadı.

Araştırma çalışma hayatının bakıcılar üstündeki etkisini ortaya çıkardı. (Neal, Chapman, Ingerson-Dayton, and Emlen, 1993). Bu çalışmadaki görüşme sonuçları gösterir ki; çalışma hayatındaki statü, psikolojik eşitliği sağlamaz. Örneğin, kız çocuklarının hepsi annelerinin bakımı için sorumluydu, fakat erkek çocukları değildi. Aynı zamanda, anavatandan uzak oluş, hiçbir akrabanın yakın olmayışı kız çocuklarına finansal, sağlık bakımı ya da diğer olaylarda ebeveynlerin bakımıyla ilgili destek almalarını olanaksız kılıyor. Her şey kız çocukları tarafından sağlanmalı. Araştırmaya konu olan katılımcıların biri hariç tüm kız çocukları ev dışında çalışıyor ve yeterli değiller. Ebeveynlerinin ihtiyaçlarına anında müdahale etmek söz konusu olduğunda, kız çocukları erkek çocuklarına kıyasla ebeveynlere daha çok hizmet sağlıyorlar. Bu durumlar kız çocuklarının sosyal yaşam kalitesini düşürüyor.

Bir başka şey katılımcıların belirttiği psikolojik eşitlik, fiziksel uzaklıktı. Araştırma gösterir ki ; fiziksel uzaklık, yetişkin çocuklarla ebeveynleri arasında, bakımda önemli bir faktördür. (Brody, 1990, Circirelli, 1995). Bu görüşmede çok açtı ki; fiziksel uzaklık aynı zamanda eşitliğin bahanesi olarak kullanılabilir. Örneğin, Khadijeh' in büyük kızkardeşi, ki daha az bakım sağlar annesi için, bu durumla ilgili psikolojik eşitlik oluşturdu "evimin diğer kızkardeşlerime olan uzaklığı nedeniyle... annemin yaşadığı yere yakın kasabada pek çok destek var" Diğer kız kardeşlerin annesine olan uzaklıkları nedeniyle kendisinin bakımda yer almasının gerekli olmadığı sonucunu çıkardı. Bundan dolayı daha az sıklıkta yardım gösteriyor. Bu psikolojik olgu onun eşitlik algısına yardımcı oldu.

Çalışmalar açıklamış olmasına rağmen, kardeşlerin bakımda eşitsizliği, bu proje ilkti. Bu görüşmelerde Amerika Birleşik Devletleri' nda yaşayan Ortadoğulular arasında ebeveyn bakımının, kardeşler arasındaki paylaşımı bu konseptte ortak bir başlıktı. Yeni kültürde uzun süre yaşamış olmaya rağmen, aileler eski geleneklerini güçlü bir şekilde korudular.

Ortadoğu kültüründe ebeveynin kardeşlerce bakımı, eşitlik teorisinde kullanışlı bir çerçeve oluşturur. Bu çalışma özel bir grup göçmen ebeveyn ve çocukların bakım konusunda reaksiyonlarını ortaya koyar.

Diğer araştırmaya benzer şekilde, bu çalışma da; ebeveyn bakımında ve psikolojik eşitlikte toplumsal cinsiyet önemli rol oynar. Aynı zamanda bu çalışma gösterdi ki ; Ortadoğu kadınları hala doğal bakıcılar olarak görünüyor. Kadınlar eğer geleneksel toplumsal cinsiyet rollerine uyum sağlamazlarsa suçluluk duygusu yaşıyorlar. Buna uyum sağlayamayan kız çocukları kendi davranışlarını yargılamak için psikolojik eşitlik sağlayan mekanizmalara sahipler. Bu kız çocuklarının ebeveynleriyle ilgilenmemelerini yasallaştırmak için başvurdukları bir yoldur.

Amerika Birleşik Devletleri'nde "sandviç nesli" terimi yükselerek yaygın hale geldi. Terim açıklar ki; orta yaş nesli, aynı zamanda hem yaşlı ebeveynlerinin hem de çocuklarının bakımını üstlenir. Bu rapor, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki belli bir göçmen gruba özel olarak terimi uyarladı. Rapor; bu kadınların aile bakımını yürütürken ihtiyaç duydukları desteğin değerini ve çeşidini, aynı zamanda iş ve kariyerlerini, demografik karakterlerini açıkladı. Kariyerlerinde tırmanıştayken kendilerini üniversiteye hazırlanan çocuklarının ve yaşlı ebeveynlerinin bakımında buldular. Şimdi onlar bu sürecin fiziksel ve resmi etkileriyle ve stresle baş etmek zorundalar.

Orta yaşlı bir göçmen, ebeveynleri için bir bakıcı haline gelmiş, ebeveynleri tamamen ona bağımlı hale gelmişse; depresyon ve anksiyete belirtileri görülmeye başlayabilir. Günlük rutinler kişiyi bunalıma sürükleyebilir. Bu önemlidir ve hatırlanmalıdır ki; yaşlı ebeveynlere bakım, değerli bir deneyim olabilir. Çocuklara zengin bir kültürü taşıyabilirler ailenin doğal kültürü dışında. Yeni kültürlerdeki rol modelleri, kendi ailelerinin geleneksel değerlerini çocuklarına öğretebilirler. Aynı durumda olan pek çok göçmen vardır. Bu göçmenler kendileri için uygun olan hükümet yardımlarından haberdar olmadıkları için hep birlikte çalışmak zorundalar. Şunun farkına varmalı ki; sandviç neslinin bir parçası olmak, yeni ülkelerinde yeni gelenekleri öğrenerek gelecek neslin kültürel geleneklerine geçirmek açısından bir şanstır.

Bir sandviç nesli göçmeni, çocuk bakımı ve ebeveyn bakımı olmayan bir başka göçmenden daha çok stres altındadır. Bu çalışma; Amerika Birleşik Devletleri'ndeki göçmen sandviç nesli nüfusunun yaşadığı sorunları ortaya çıkaran ilk adımdır. Bu çalışma; göçmen ailelerin , ebeveynlerine destek olması konusunda. ailelerin duygusal sorunları ve sosyo ekonomik statülerinin rol oynadığını gösterir. Yüksek sosyo ekonomik statülü aileler daha çok finansal destek sağladı fakat fiziksel ve duygusal desteği vermedi.

Çalışmanın Sınırlılıkları

Pek çok kalitatif çalışma gibi bu çalışma bazı sınırlılıklara sahiptir. Denekler kartopu örneklem yoluyla seçildiler. Araştırmacı şunu belirtir ki; katılım stratejileri daha ikna edici olabilirdi. Örneğin ulusal gazeteler kullanılarak bu göçmenlerin katılımı teşvik edilebilirdi.

Bu kalitatif çalışmada katılımcıların sayısı azdı. Dolayısıyla gözlemler istatistiksel olarak tüm nüfusa genellenemez. Araştırmacı bundan sonraki çalışmaların daha güçlü gerçek rakamları yansıtır olmasından yana.

Bu araştırma projesi örneklemeden kantitatif bir data toplamadı. Sonuç olarak, bu çalışma herhangi bir istatistiksel analiz için kullanılamaz fakat etnografi gelecek çalışmalar için kullanışlıdır. Belki herhangi bir sonuç belirtilemez şu anki tutum ve davranışlar için. Çünkü bazı katılımcılar sosyal standartlarını farklı gösterdiler, kendilerini olumsuz sunmamaya çalıştılar. Özellikle grup içinde olduğunda katılımcılar kendi kendini sansürleme yöntemine başvurmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Sandviç nesli, kadın rolü, kadın kültürü, toplumsal cinsiyet eşitliği, bakım.

Kaynakça

Abramowitz, L. The sandwich generation Dilemma, Retrieved May 29, 2007, from www..ou.org/index.php/shabbat_shalom/article/9413/

American Institute of Certified Public Accountant. (2004-2007). The sandwich generation: juggling family responsibilities. Retrieved May 21, 2007, from www.360financialliterary.org/life+stages/sandwich+generation

Arber, S. (1991). Class, paid employment and family roles: making sense of structural disadvantage, gender and health status. *Social Science and Medicine*, 32, 425-437.

Beard, P. (1999). *Good Daughters: Loving our mothers as they age*. New York: Warner Books Inc.

Beckman, L. (1981). Effects of social interaction and children's relative inputs on older women's psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 4, 1075-1086.

Biernat, M., Wortman, C. (1991). Sharing of home responsibilities between professionally employed women and their husbands. *Journal of Personality and social Psychology*, 60, 844-860.

Brody, E. M. (1990). *Women in the middle: heir parent-care years*. New York: Springer.

Buckley, M. (1997). Victims and agents: Gender in post-Soviet States. In Buckley, M. (Ed.). *Post-Soviet women: From the Baltic to central Asia*. Cambridge: Cambridge University Press.

Chow, N.W. (2001). The practice of filial piety among the Chinese in Hong Kong, pp. 125-136 in I. Chi N. L. Chappell & Lubben (eds.), *Elderly Chinese in Pacific Rim Countries: Social support and integration*. Hong Kong: Hong Kong University Press.

Cicirelli, V.G. (1992). *Family caregiving: Autonomous and paternalistic decision making*. Newbury Park, CA: Sage

Cicirelli, V.G. (1995). *Sibling relationships across the life span*. New York: Plenum.

Connidis, I.A. (1992). Life transitions and the adult sibling tie: A qualitative study. *Journal of Marriage and the Family*, 54, 972-982.

Doress-Worters, P.B. (1994). Adding elder care to women's multiple roles: A critical review of the caregiver stress and multiple roles literature. *Sex Roles*, 31, 597-616.

George, L. (1986). Caregiver burden: Conflict between norms of reciprocity and solidarity. In K.A. Pillemer & R.S. Wolf (Eds.), *Elder abuse: Conflict in the family* (pp 67-92). Dover, MA: Auburn House.

Hibbard, J., & Pope, C. (1991). Effect of domestic and occupational roles on morbidity and mortality. *Social Science and Medicine*, 33, 805-811.

Ho, Y.F. (1996). Filial piety and its psychological consequences. In M. H. Bond (Ed.), *The handbook of Chinese psychology*. Hong Kong: Oxford University Press.

Hochschild, A. (1989). *The second shift*. New York: Viking.

Ingersoll-Dayton, B., & Antonucci, T. (1988). Reciprocal and nonreciprocal social support: Contrasting sides of intimate relationships. *Journal of Gerontology*, 43, 65-73.

Ingersoll-Dayton, B., Neal, M., Ha, J., & Hammer, L. (2003). Redressing inequity in parent care among siblings. *Journal of Marriage and Family*, 65, 201-212.

Jennings, R. (2004). Talking care of family has become the issue of our age. Retrieved May 21, 2007, from www.dailyrecord.com/news/sandwichgeneration.

Khotkina, Z. (1994). Women in the labour market: Yesterday, today and tomorrow. In A. Posadskaya (Ed.). *Women in Russia: New era in Russian feminism*. New York, London:Verso.

Kitzinger, S. (1995). *Birth over thirty-five*. New York: Penguin Books.

Kosberg, J. (1992). *Family care of the elderly: Social and cultural changes*. Thousand Oaks, Calif.: Sage publication.

Kwok, H. K. (2000). *A comparative study of the middle class and working class sandwich generations, the stress they encounter and heir coping strategies in contemporary HongKong society* (Ph.D. Thesis) Hong Kong: The Chinese University of Hong Kong.

Lerner, M., Somers, D., Reid, d., & Tierney, M. (1989). A social dilemma: egocentrically biased cognitions among filial caregivers. In S. Spacapan & S. Oskamp (Eds.), *The social psychology of aging* (pp. 53-80). Newbury Park, CA: Sage.

Macran, S., Clarke, L. & Joshi, H. (1996). Women's health: Dimensions and differentials. *Social Science and Medicine*, 42, 1203-1216.

Martire, M. & Stephens, M.A. (2003). Juggling parent care and employment responsibilities: The dilemmas of adult daughter caregivers in the workforce. *Sex Roles*, 48, 167-173.

Merrill, D.M. (1997). *Caring for elderly parents*. Westport, Conn.: Auburn House

Miller, D. (1981). The 'sandwich' generation adult children of the aging. *National Association of Social Worker*. 26(5), 419-425.

Neal, M., Chapman, N. Ingersoll-Dayton, B. & Emlen, A. (1993). *Balancing work and caregiving for children, adults, and elders*. Newbury Park, Ca: sage.

Penrod, J.D., Kane, R. Kane, R.L. & Finch, M.D. (1995). Who cares? The scope and composition of the caregiver support system. *The Gerontologist*, 35, 489-497.

Pietremonaco, P., Manis, J., & Frohardt-Lane, K. (1986). Psychological consequences of multiple social roles. *Psychology of Women Quarterly*, 10, 373-381.

Rook, K. (1984). The negative side of social interaction: Impact on psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 46, 1097-1108.

Strawbridge, W. J. & Wallhagen, M. I. (1991). Impact of family conflict on adult child caregivers. *Gerontologist*, 49, S1-S 8.

Suitor, J. & Pillemer, K. (1996). Sources of support and interpersonal stress in the social networks of married daughters caring for parents with dementia. *Journal of Gerontology*, 49, S1-S8.

Twyman, J. (2007). Caught in the middle: The sandwich generation. Retrieved May 21, 2007, from www.kentuckianahealthfitness.com/khw/article_archive/2007_jan/sandwich.htm.

Verbgugge, L. (1986). Role burdens and physical health of women and men. *Women and Health*, 11, 47-77.

Voronina, O. (1994). The mythology of women's emancipation in the USSR as the foundation for a policy of discrimination. In A. Posadskaya (Ed.). *Women in Russia. A new era in Russian feminism*. London: Verso.

Waldron, I., Weiss, C. & Hughes, M. (1998). Interacting effects of multiple roles on women's health. *Journal of Health and Social Behavior*, 39, 216-236.

Walster, E., Walster, G., & Berscheid, E. (1978). *Equity: Theory and research*. Boston, MA: Allyn and Bacon.

Çevirmenin Notu: Eşitlik Teorisi-Örgütsel davranış yazınına önemli ölçüde etkileyen Adams'ın (1963, 1965) oluşturduğu eşitlik teorisi, dağıtım sal adalet üzerine kurulmuştur. Adams'ın teorisine göre dağıtım sal adalet, çalışanın örgüt için harcadığı çaba miktarı ile bu çabasının karşılığında aldığı ücret, fayda ve ödülleri, aynı nitelikte bir başkasınıkiyle karşılaştırması sonucu ortaya çıkan adalet algısı ile ilgilidir (Mueller et al., 1999; Leventhal, 1980; Jawahar, 2002, Beugre, 2002). Eşitlik teorisi, eşitsizliklere karşı tepkilere odaklanır. Yani eğer birey emeğinin karşılığını alma konusunda eşitsizlik algırsa, sonuç olarak öfke, kızgınlık ve kırgınlık gibi duygusal tepkiler yaşayacak, örgüte karşı daha az bir bağlılık duygusu besleyecektir (Martin ve Bennett, 1996; Skarlicki ve Folger, 1997; Yperen,

Hagedoorn, Zweers ve Postma, 2000). Çalışanların ödüllerin adil olmadığına dair bir yargıya varmalarının sebepleri ise, üç tanedir: Çalışanlar, ödüllerin dağıtımı ile ilgili kararın sonuçlarını, sonuçlarla ilgili resmi süreçleri ve kararın sorumlusu olan yöneticilerin uygulamada izledikleri yolu adaletsiz olarak değerlendirebilirler (Yperen ve ark., 2000).